

INDEXERING IN ONZE METAALSECTOREN: HOE ZIT DAT PRECIES?

Het leven is fors duurder geworden. De energieprijzen swingen nog steeds de pan uit, gaan tanken is een aanslag op je bankkaart en ook de rekening in de supermarkt neemt steeds grotere proporties aan. In november 2022 bedroeg de inflatie (= de stijging van de prijzen van goederen en diensten) maar liefst 10,63 %. Gelukkig hebben we nog de index en de automatische indexering van onze lonen. Maar hoe werkt de index precies en hoe is dat geregeld in onze metaalsectoren? Dat leggen we hieronder haarfijn voor jou uit.

Hoe werkt de index?

VAN KLASSIEKE INDEX NAAR GEZONDHEIDSINDEX

De index bestaat sinds 1920 en werd **ingevoerd door de socialisten**. Het doel was om de evolutie van de prijzen te kunnen meten (en er het sociaal-economische beleid op af te stemmen). Op dat moment was er slechts in een beperkt aantal sectoren sprake van een automatische indexering van de lonen (= een aanpassing van de lonen aan de gestegen levensduurte om de koopkracht te beschermen). Vandaag kennen zo goed als alle sectoren een automatische aanpassing van de lonen aan de index.

De index (volledige naam: het indexcijfer van de consumptieprijzen) is dus een instrument dat de prijzevolutie meet van de goederen en diensten die jij en ik aankopen. Het geeft weer hoe de levensduurte voor de gezinnen over een bepaalde periode (bijv. 1 jaar) is geëvolueerd. De berekening van het indexcijfer is een hele

opgave. Eenvoudig uitgelegd komt het erop neer dat de overheid elke maand de prijzen van de belangrijkste goederen en diensten in ons land gaat registeren en nagaat hoeveel duurder ze zijn geworden.

In 1994 werd de index – onder druk van de werkgevers – omgevormd tot de zogenaamde gezondheidsindex. Dat is een **afgezwakte vorm de gewone index**. Ze houdt immers geen rekening met de consumptieprijzen van tabak, alcoholische dranken, benzine en diesel. De gezondheidsindex stijgt daardoor minder snel en minder sterk dan de index van de consumptieprijzen. Een indexering van de lonen op basis van de gezondheidsindex zal dan ook steeds lager uitvallen dan een indexering op basis van de klassieke index.

Om helemaal correct te zijn spreken we trouwens over de afgevlakte gezondheidsindex: dat is het gemiddelde van de gezondheidsindex in de vier voorbije maanden.

AUTOMATISCH!

De automatische indexering is het systeem waarmee onze lonen en sociale uitkeringen (ziekte, pensioen, werkloosheid, ...) worden aangepast aan de stijging van de prijzen, zoals weergegeven door de gezondheidsindex. Ons land is samen met Malta en Luxemburg een van de weinige landen in Europa die zo'n automatisch mechanisme kennen. In de meeste andere landen moeten vakbonden onderhandelen om de lonen aan te passen aan de inflatie. In Duitsland of in Nederland bijvoorbeeld, bevatten loonakkoorden zowel een deel 'aanpassing aan de inflatie' (koopkrachtbehoud) als een deel 'loonsverhoging' (koopkrachtversterking). In ons land is de (gedeeltelijke) aanpassing van de lonen aan de inflatie automatisch verworven en wordt er alleen onderhandeld over loonsverhogingen bovenop de index.

Let op: omdat de (op dit moment sterk gestegen) prijzen van benzine en diesel niet zijn opgenomen in de gezondheidsindex, zal de automatische indexering van de lonen er nooit helemaal voor zorgen dat onze lonen aangepast worden aan de inflatie. Het ABVV pleit er dan ook voor om de prijzen voor benzine en diesel opnieuw op te nemen in de berekening van het indexcijfer.

Waarom is de automatische indexering zo belangrijk?

BESCHERMER VAN KOOPKRACHT

Omdat de inflatie zo hoog is, hebben we dit jaar al forse loonindexeringen meegemaakt. Zo werden op 1 februari 2022 de lonen in de sectoren garages, metaalhandel en koetswerk met 5,15 % geïndexeerd. In de sector non-ferro bedroeg de indexering op 1 mei 7,54 %. En in de sector metaalbouw – onze grootste sector – werden de lonen op 1 juli 2022 met 8,14 % geïndexeerd. Ook voor volgend jaar worden aanzienlijke indexeringen verwacht, zeker in die sectoren waar de indexering in januari of februari 2023 plaatsvindt (zie de overzichtstabel onderaan). Dat toont meteen ook aan waarom ons index-systeem zo belangrijk is: ze zorgt ervoor dat onze lonen automatisch (maar niet

volledig) aangepast worden aan de stijgende levensduurte. De index beschermt dus onze koopkracht.

De huidige inflatie – onder meer veroorzaakt door de sterk gestegen brandstof- en energieprijzen – is echter van dien aard, dat zelfs de indexering van de lonen niet meer volstaat om de koopkracht van veel mensen op een aanvaardbaar peil te houden. Daarom is het belangrijk dat wij ook over deftige loonsverhogingen kunnen onderhandelen, bovenop de index.

INSTRUMENT VAN SOLIDARITEIT EN GOED VOOR DE ECONOMIE!

Daarnaast biedt de automatische indexering nog tal van andere voordelen:

- **De index geldt voor iedereen, ongeacht of als je vakbond sterk of zwak staat in een bepaalde sector.** In landen zonder automatische indexering, moeten vakbonden onderhandelen over loonstijgingen om de gestegen levensduurte te compenseren. Daarbij vallen de werknemers in sectoren zonder sterke vakbonden steevast uit de boot. Bovendien zorgt de automatische indexering er ook voor dat de sociale uitkeringen (ziekte, pensioen, werkloosheid, ...) aangepast worden aan de stijgende levensduurte.
- **De index is goed voor de economie**, want ze zorgt ervoor dat de koopkracht van de mensen ondersteund wordt, wanneer de prijzen sterk stijgen. Daardoor blijft de consumptie op peil en kunnen bedrijven blijven produceren. Onze index vermijdt dus een negatieve spiraal van dalende consumptie > dalende productie > dalende tewerkstelling > dalende consumptie, ...

Laat je dus niet vangen wanneer werkgevers en rechtse politici nog maar eens tekeergaan tegen de automatische indexering van onze lonen, omdat ze zagezegd onze concurrentiepositie aantast. Wat ze écht bedoelen, is dat de indexering van onze lonen ervoor zorgt dat bedrijven een stukje van hun winstmarges moeten inleveren, waardoor ze minder dividenden kunnen uitkeren aan de aandeelhouders.

Loonindexering in onze metaalsectoren

In al onze metaalsectoren hebben wij cao's van onbepaalde duur afgesloten die regelen wanneer en op welke manier de lonen geïndexeerd worden. Meer informatie daarover vind je in de cao-brochures of in de 'Op Zak' via onze [website](#).

In onze sectoren bestaan er twee systemen om de lonen aan te passen aan de index.

- **De eerste methode is de 'jaarlijkse aanpassing'**: er wordt een referentemaand (bijv. januari of juni) vastgelegd en we vergelijken de afgevlakte gezondheidsindex van het lopende jaar met die van het voorgaande jaar. Op basis van deze vergelijking passen we de lonen dan aan in de volgende maand (het % waarmee de huidige gezondheidsindex is gestegen t.o.v. de vorige gezondheidsindex, is ook het % van de indexering). In de sector metaalbouw bijvoorbeeld bekijken we de afgevlakte gezondheidsindex in de maand juni van het

lopende jaar en vergelijken we deze met die van de maand juni van het vorige jaar. De aanpassing van de lonen gebeurt dan op 1 juli.

- **De tweede methode is de methode van de spilindex**. Er wordt een spilindex (een bepaald cijfer) bij cao vastgelegd. Wanneer de afgevlakte gezondheidsindex deze spilindex evenaart of overstijgt, dan stijgen de volgende maand de lonen met 2 %. Vervolgens wordt een nieuwe spilindex vastgelegd (= oude spilindex + 2 %). Deze methode wordt gehanteerd in de staalsector en in de luchtvaart (technisch onderhoud). Terwijl in de andere metaalsectoren slechts één keer per jaar een indexering toegepast wordt, kan het systeem van de spilindex zorgen voor meerdere (maar kleinere) indexeringen per jaar.

Op jaarbasis bekeken zorgen beide systemen (jaarlijks of spilindex) voor gelijkaardige indexeringen.

Hieronder vind je terug wanneer de lonen worden geïndexeerd in jouw sector.

PARITAIR COMITÉ	SECTOR	DATUM INDEXERING	PERIODICITEIT
104	Staal	De maand volgend op overschrijding van de spilindex	Bij overschrijding spilindex
105	Non-ferro	1/05/2023	Jaarlijks
111	Metaalbouw	1/07/2023	Jaarlijks
111.03	Monteerders	1/07/2023	Jaarlijks
112	Garages	1/02/2023	Jaarlijks
142.01	Recuperatie metalen	1/01/2023	Jaarlijks
149.01	Elektriciens	1/01/2023	Jaarlijks
149.02	Koetswerk	1/02/2023	Jaarlijks
149.03	Edele metalen	1/02/2023	Jaarlijks
149.04	Metaalhandel	1/02/2023	Jaarlijks
315.1	Luchtvaart (technisch onderhoud)	De maand volgend op overschrijding van de spilindex	Bij overschrijding spilindex
322	Uitzendsector	Volgt de regeling in de sector waarin de uitzendkracht werkt	

Tussenkomsten in het vervoer: ook mee geïndexeerd?

De lonen worden geïndexeerd om onze koopkracht op peil te houden maar hoe zit dat eigenlijk met de tussenkomsten in het woon-werkverkeer?

In uitvoering van het IPA 2019/2020 werd de cao nr.19 octies van 20 februari 2009 vervangen door de cao nr.19/9 van 23 april 2019, die in werking is getreden op 1 juli 2019. Deze cao heeft een aanvullend karakter. Daardoor kunnen de sectoren hiervan afwijken door een sectorale cao af te sluiten die een gunstigere werkgeverstussenkomst voorziet. Op het niveau van de onderneming kan eveneens worden voorzien in een gunstiger regeling.

Er zijn verschillende tussenkomsten waaronder de tussenkomsten in de kosten van het gemeenschappelijk openbaar vervoer per trein of via een ander openbaar vervoersmiddel, kosten in het gecombineerd openbaar vervoer en tussenkomsten voor verplaatsingen met een andere vervoermiddel, zoals de wagen of de fiets.

Daarnaast zijn er ook specifiek sectorale tussenkomsten wanneer je je moet verplaatsen van thuis naar de werf of van de ene werf naar de andere.

VERVOER MET DE TREIN

Voor de tussenkomst in de kosten van het gemeenschappelijk openbaar vervoer per trein is de werkgever volgens de regeling van de cao nr.19/9 verplicht tussen te komen ongeacht de afstand. De bijdragen zijn forfaitaire bedragen die voor twee jaar worden vastgesteld. Deze bedragen worden niet geïndexeerd!

Wanneer de werkgever een derdebetalers-regeling onderschreven heeft, zal hij minstens voor 80 % tussenkomen in de prijs van een treinabonnement. In deze regeling wordt de resterende 20 % betaald door de Staat.

In de derdebetalersregeling betaalt de werkgever het bedrag van het abonnement rechtstreeks aan de NMBS. Je hebt dan als arbeider helemaal geen kosten meer. De sociale partners bevelen deze regeling aan aan de werkgevers als extra stimulans om het openbaar vervoer te gebruiken.

VERVOER MET BUS, TRAM OF METRO

Voor andere openbare vervoersmiddelen is de werkgever ook een tussenkomst verschuldigd vanaf de eerste kilometer. Dit is zo sedert 1 juli 2020. De tussenkomst is afhankelijk van de prijs in vergelijking tot de afstand en bedraagt afhankelijk hiervan 75 % of 71,8 %.

Binnen je sector of onderneming kan er meer worden terugbetaald. Zo bestaat het derdebetalerssysteem ook voor bus-, tram- en metro-abonnementen.

GECOMBINEERD GEMEENSCHAPPELIJK OPENBAAR VERVOER

Bij gecombineerd openbaar vervoer leg je je woon-werkafstand af door de trein te combineren met de bus, tram of metro. De tussenkomst volgt dan deze van de trein voor het gedeelte afgelegd met de trein en voor het andere gedeelte volgt de tussenkomst het regime van het 'andere' openbaar vervoer met bus, tram of metro. Een letterlijke combinatie van de twee systemen dus.

Lever je maar één vervoersbewijs af voor de volledige afstand, dan is de bijdrage van je werkgever gelijk aan de tussenkomst voorzien in de cao nr.19/9, tenzij de werkgever de volledige kost op zich neemt. Dit is echter geen verplichting.

PRIVÉVERVOER

Voor het privévervoer wordt niets suppletiefs voorzien. De werkgever is niet verplicht hierin tussen te komen, tenzij dit anders wordt geregeld binnen de onderneming of de sector. Voor onze metaalsectoren is dit het geval. Soms bestaat de tussenkomst uit specifieke barema's, die zijn opgesteld binnen de sector in functie van het aantal afgelegde kilometers. Soms is er een koppeling aan de barema's, zoals vastgesteld voor de tussenkomst in het gebruik van het openbaar vervoer. Wanneer er voorzien wordt in een algemene regeling voor tussenkomsten met een privévervoermiddel, slaat dit zowel op verplaatsingen met de auto als met de fiets.

Verschillende sectoren hebben trouwens een aparte regeling voor het woon-werkverkeer met de fiets of zelfs te voet.

AUTO

In onze sectoren worden de kosten voor het woon-werkverkeer met de auto terugbetaald aan de hand van het aantal effectief afgelegde kilometers. Het gaat dan over alle werkelijk afgelegde kilometers. De tussenkomst is gebaseerd op aparte barema's of gekoppeld aan de barema's voor het gebruik van het openbaar vervoer. De bedragen worden jaarlijks aangepast. Let wel op dat sommige sectoren een maximaal bedrag per werkdag hebben bepaald (PC 111.1&2) Wanneer je in opdracht van je werkgever met je eigen auto tijdens de arbeidstijd verplaatsingen moet maken, vallen deze kosten volledig ten laste van de werkgever. Je moet wel steeds een bewijs kunnen leveren van de gemaakte kosten.

FIETS

De fietsvergoeding is enkel van toepassing wanneer een sectorale regeling een tussenkomst toekent. In onze sectoren is dit steeds het geval. Het gaat dan om een vast bedrag. Er is niet altijd een automatische jaarlijkse aanpassing voorzien. Ook hier geldt soms een maximumbedrag per werkdag (PC 111.1&2) of een minimumbedrag (PC149.01, 149.02) Dit minimumbedrag moet dan minstens gelijk zijn aan het bedrag van de verplaatsingen met een ander vervoermiddel.

SPECIFIEKE REGELINGEN

In de sector van de elektriciens (PC 149.01) en de metaalhandel (PC149.04) zijn er ook nog specifieke regelingen voorzien.

Bij de elektriciens is er een regeling 'mobiliteitsvergoeding'. Afhankelijk van het gebruikte vervoermiddel, heb je recht op een tussenkomst per kilometer.

Vervoer je met een bedrijfsvoertuig minstens 1 medepassagier, ben je chauffeur en krijg je een verhoogde vergoeding.

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

De kosten voor de verplaatsingen tussen twee werkplaatsen worden altijd integraal vergoed.

In de sector van de metaalhandel wordt dan weer een vergoeding voorzien voor de verplaatsingen van thuis uit rechtstreeks naar de klant of werf. De werkgever betaalt het verschil tussen

hetgeen je zou hebben gekregen als je van de woonplaats naar de werkplaats zou zijn gereden en de afstand van je woonplaats naar de werf. Voor de verplaatsingen van de werkplaats naar de werf/klant of een werf/klant naar een andere werf/klant, wordt de volledige verplaatsingskost betaald. Stelt je werkgever een voertuig ter beschikking, dan moet in geen van deze gevallen een tussenkomst worden betaald.

Bij de garages, het koetswerk, elektriciens en de metaalhandel worden ook de kilometers voor de afstand qua woon-werkverkeer die je te voet aflegt vergoed, zoals het vervoer met de auto (PC112, 149.1,149.2 en 149.3).

Meer informatie over de juiste bedragen vind je in de cao-brochures of in de 'Op Zak' via onze website.

WIST-JE-DATJE: ELEKTRISCHE FIETS, SPEEDPEDELEC EN ANDERE (GEMOTORISEERDE) RIJWIELEN

Onder het begrip 'fiets' wordt sinds 2017 drie types verstaan:

- **Het rijwiel** (elk voertuig met 2 of meer wielen aangedreven met spierkracht, al dan niet met een elektrische hulpmotor, begrensd tot 25 km/u)
- **Het gemotoriseerd rijwiel** (elk twee-, drie- of vierwielig voertuig met pedalen, uitgerust met een elektrische hulpaandrijving (max.1 kW, begrensd tot 25 km/u))
- **Speedpedelec** (max.4 kW, begrensd tot 45 km/u)

Voor deze drie soorten is er dus een tussenkomst in de vervoerkosten.

Een (elektrische) step, hoverboard, segway, skateboard vallen hier niet onder. Voor de wegcode zijn dit al dan niet gemotoriseerde voortbewegingstoestellen.

Een tussenkomst in de verplaatsingskosten is dan ook in beginsel niet voorzien!

Wat hebben we geleerd vandaag?

- In België is er een automatische indexering van de lonen. Dat wil zeggen dat onze lonen automatisch – zij het niet volledig – worden aangepast aan de stijgende levensduurte.
- Deze automatische indexering heeft talrijke voordelen: ze houdt onze koopkracht op peil en is goed voor de economie. Ze zorgt ook voor solidariteit tussen sterke en zwakke sectoren/bedrijven en tussen werkenden en niet-werkenden (zoals gepensioneerden en zieken).
- Bepaalde werkgevers en rechtse politici stellen de indexering van onze lonen regelmatig in vraag. Dat doen ze vooral omdat ze de winstmarges van bedrijven en de dividenduitkeringen aan aandeelhouders zo hoog mogelijk willen houden. Van de koopkracht van gewone mensen liggen ze niet wakker.
- In al onze metaalsectoren hebben wij cao's van onbepaalde duur afgesloten die duidelijk regelen wanneer en op welke manier de lonen en vervoerskosten geïndexeerd worden. Alle informatie daarover vind je op onze [website](#).

